

विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा

तारीख : ०६-१०-२०१८

विचक्षणा

गुण : ७५

प्रश्नपत्रिका-१

वेळ : अडीच तास

सूचना : १) उत्तरपत्रिकेवर परीक्षार्थीने आपले नाव, रोल नंबर, शिक्षण व

परीक्षा केन्द्र लिहिणे आवश्यक आहे.

२) प्रश्नांची उत्तरे मुद्देसूद द्यावीत.

३) संस्कृत श्लोक देवनागरी लिपी मध्ये लिहिणे अत्यावश्यक आहे.

स-१ (अ) खालीलपैकी कोणतेही तीन श्लोक पूर्ण करून भावार्थ लिहा : (१२)

- १) कलैब्यं मा स्म गमः पार्थ...
- २) यदा संहरते चायं...
- ३) सर्वधर्मान्परित्यज्य...
- ४) मुक्तमहोऽनहंवादी..
- ५) अमानित्वमदंभित्त्वं....

(ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (८)

- १) भगवंताने 'स्वधर्माचे अवधिपत्वं' कसे समजावले आहे?
- २) भगवंताची 'अनुमंता' ही भूमिका स्पष्ट करा.
- ३) चातुर्वर्ण्यव्यवस्थेत शूद्रवर्ण समजवा.

स-२ जन्माची तीन कारणे लिहून 'आजन्मशुद्धानाम्' समजवा

अथवा

'यौवने विषयैषिणाम्'च्या संदर्भात वैदिकांची विवाह विषमक विचारधारा समजवा.

(१०)

-३ खालील श्लोक पूर्ण करून प्रश्नांची विस्तृत उत्तरे लिहा :

- १) "क्षपाको जल्पाको...." पार्वतीचे अपर्णा हे नाव कसे पडले? (६)
- २) "चितामसमत्तेपो...." शिवजी जगदीश कसे बनले? (७)
- ३) "न मोक्षस्याकांक्षा..." जगदंबेकडे काय मागितले आहे? (७)

आणि कशासाठी ते लिहा.

(७)

(२)

२) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रतीकांतील दिव्य भाव

शोडक्यात समजवा:

(१६)

- १) कमळ
- २) आरती
- ३) भगवान विष्णु
- ४) माळ
- ५) तिलक
- ६) सूर्यापासना

१) "विद्याप्रेमवर्धन परीक्षा" द्वारा आम्ही सरस्वती पूजन करतो आणि सरस्वतीचे वाहक बनतो- समजवा. (९)

□□□□□

तारीख : ०७-१०-२०१८

विषय :
प्रश्नपत्रिका-२

पृष्ठ : ७५
वॉल : अट्ठीस ताम

सूचना : १) उत्तरपत्रिकेचा परीक्षार्थीने आपले नाव, रोल नंबर, शिक्षण व परीक्षा केंद्र लिहिणे आवश्यक आहे.
२) प्रश्नांची उत्तरे मुद्देसुद्द घ्यावीत.
३) संयुक्त रत्नांक देयनागरी निधी मध्ये लिहिणे अत्यावश्यक आहे.

प्रश्न-१ कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : (२१)

- १) चंद्राच्या जन्माच्या आधी महर्षि अग्नि व सती अनमूया यांच्यांत झालेल्या संवादाचे वर्णन 'सोमनाथ' ज्योतिर्लिंगाच्या आधारे करा.
- २) भीमाजंकराने तारकामुराचा विनाश का आणि कसा केला?
- ३) खालील मुद्द्यांच्या आधारे महाकाल चे महत्त्व समजवा.
१) चार ब्राह्मपुत्रांचे कार्य
२) दूषणचा पराभव व महाकालचा उदभव.
४) ब्रह्मगिरी पर्वतावर भगवान त्र्यंबकेश्वर आणि गौतम ऋषि यांच्यात झालेल्या संवादाचे वर्णन लिहून 'त्रिनेत्र'चे महत्त्व समजवा.

प्रश्न-२ (क) कोणतीही दोन उत्तरे लिहा : (१२)

- १) महर्षि अग्नि यांनी भगवंताकडे संतान प्राप्तिची मागणी का केली?
- २) वैदिक वाङ्मयाचे महत्त्व खालील मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.
(संदर्भ-महर्षि वेदव्यास)

- १) जगाविषयी दृष्टिकोन
- २) तेजस्वी जीवनाभिलाषा
- ३) जीवनसंधार्षात प्रातिकार क्षमता.

- ३) कोणकोणत्या देवदेवतांनी काशीमध्ये वास्तव्य केले आणि का? महर्षि भारद्वाजाच्या चरित्राच्या आधारे स्पष्ट करा.

(ख) महर्षि जमदग्नि ने नर्मदा तटावर केलेले प्रभुकार्य समजवा. (८)
व त्यांसंदर्भात स्वाध्याय कार्याचे वर्णन करा.

मागे पहा...

(२)

प्रश्न-३ कंसातील योग्य शब्द निवडून ठिकाण्या जागा भरा.

- (१) मार्कंडेयाने केलेल्या महान तपश्चर्येने पवित्र झालेल्याभूमीवर..... ज्योतिर्लिंग स्थित आहे. (ओंकारममलेष्ट, वैद्यनाथ, सोमनाथ)
- (२)ज्योतिर्लिंग प्रेमपीठ व ज्ञानपीठ म्हणून प्रसिद्ध आहे. (मल्लिकार्जुन, केदारनाथ, सोमनाथ)
- (३) नर नारायणांनी.....येथे संस्कृतीचे खूप कार्य केले. (विश्वेश्वर, महाकाल, केदारनाथ)
- (४) भगवंताने स्वमुखाने, मांघाता ला.....स्थळीमंत्र दिला. (ॐ कारममलेष्ट, नागेश्वर, विश्वेश्वर)
- (५) पृथ्वीवर स्वर्ग आणण्यासाठी.....नी दहा सिद्धांताची स्थापना केली. (महर्षि पराशर, महर्षि वसिष्ठ, स्मृतिकार मनु)
- (६)चा स्वयंशासित समाज हीच त्यांची कामधेय होती. (महर्षि विश्वामित्र, महर्षि जमदग्नि, महर्षि वसिष्ठ)
- (७)ना भारतीय भूमीचा पिता (Father of Indian soil) म्हणू शकतो. (योगीश्वर याज्ञवल्क्य, महर्षि करयण, स्मृतिकार मनु)
- (८) चाक्षुष मन्वन्तरातील महान शक्ति.....ने वैवस्वत मन्वन्तरातील जीवांना मार्ग दाखविला. (स्मृतिकार मनु, महर्षि विश्वामित्र, महर्षि भारद्वाज)
- (९) भारतीय तत्त्वज्ञानाचा पिता.....आहे. (महर्षि अग्नि, महर्षि भारद्वाज, योगीश्वर याज्ञवल्क्य)

प्रश्न-४ (अ) खालीलपैकी कोणतेही चार श्लोक पूर्ण करून पुढे दिलेल्या शब्दावर टीपा लिहा : (२०)

श्लोक शब्द

- १) संतुष्टः सततं यतात्मा
- २) अनेपक्षः शुचिर्दक्षः सर्वार्थभरीत्यागी
- ३) यो न हृष्यति न कांक्षति
- ४) समः शत्रौ च शीतोष्णसुखदुःखेषु
- ५) तुल्यनिदा स्तुतिः मौनी

(ब) 'भगवान करुणामय आहे' 'करुण'च्या आधारे समजवा. (५)
○○○○○○○